

3de zondag vasten A

Joh. 4,5-42

Er komen, broeders en zusters in Christus, in de bijbel veel verhalen voor waar water een rol in speelt. Dat kan ook haast niet anders, want water is een absolute levensvoorwaarde. Zonder water zou er geen leven op onze planeet mogelijk zijn. Dorst naar water komt veel voor in onze wereld en sommigen voorspellen zelfs dat water in veel delen van de wereld zo'n nijpend probleem zal worden dat er ernstige conflicten zullen ontstaan. Iets van zo'n conflict vinden we al afgebeeld in de eerste lezing van vandaag. De Israëlieten voelen zich uitgedroogd in de woestijn. En het is dan ook niet meer dan menselijk dat ze beginnen te mopperen. Ze dorsten naar water dat ze nodig hebben om te overleven. Tegelijk klinkt er ook in door dat ze dorsten naar God, aan wiens aanwezigheid ze beginnen te twifelen.

Wie van ons herkent dit niet? Vooral niet als we een moeilijke periode doormaken? Als we ons leven als een woestijn ervaren? En zit er achter de dorst naar geld en bezit, naar meer rust, naar verre en exotische vakanties, naar gezondheid, naar meer geestelijk evenwicht, wellicht ook niet een dieper verlangen? Verlangen naar genegenheid, naar liefde, naar meer geestelijke diepgang? Een verlangen naar geluk dat niet vluchtig en van voorbijgaande aard is, maar duurzaam? Een dorst naar God? Een dorst waarvan veel mensen er op de een of andere manier maar niet in slagen om die te lessen?

Ook de evangelist Johannes gebruikt vandaag de dorst naar water als een metafoor die verwijst naar andere betekenissen. Er vindt een ontmoeting plaats bij een bron in Samaria. Het is de bron van Jacob, dat wil zeggen de bron van de joodse traditie. De traditie waar Jezus uit voortkomt. Uit diezelfde bron drinken ook de Samaritanen, die uit dezelfde oorsprong komen, maar de Joden vijandig gezind zijn. Hoe vaak komt het toch voor dat mensen en volken die uit dezelfde bron drinken, dat wil zeggen hun oorsprong gemeenschappelijk hebben, elkaar vijandig gezind zijn? Niet alleen Joden en Samaritanen, maar ook Joden en Christenen en Moslims.

Bij die bron nu, een plek van ontmoeting, van mogelijke verzustering en verbroedering, maar ook van mogelijke spanningen, op die plek ontmoet Jezus een Samaritaanse vrouw. Een bijzonderheid, want Joden werden niet geacht contact te zoeken met Samaritanen, en zeker niet met een vrouw. Deze is dus verbaasd dat Jezus haar zelfs maar aanspreekt. Maar Jezus is uit op een echte ontmoeting. Daarom vraagt Hij de vrouw om water. Gewoon water om te drinken. Want ook Jezus heeft dorst, zoals iedereen na een lange voettocht. Vervolgens biedt Jezus de vrouw water aan: levend water dat de dorst blijvend lest.

Dat Jezus met dat levende water zichzelf bedoelt, kan de vrouw in eerste instantie natuurlijk niet begrijpen. En neem het haar maar eens kwalijk, want hoe vaak begrijpen wij de boodschap van Jezus? Laten we dus niet oordelen. Bovendien: al begrijpt de vrouw Jezus nog niet, ze staat wel voor Hem open, want ze vraagt Hem naar het levende water dat Hij aanbiedt. Ze dorst oprecht naar een geluk dat duurzaam en blijvend is. Ze voelt aan dat Jezus meer te bieden heeft dan alleen gewoon water om de dorst te lessen. Daarom noemt ze Jezus een profeet. De vrouw is op weg om te begrijpen waar het in het leven werkelijk om gaat. Ze dorst naar God.

Maar wanneer de vrouw er dan op wijst dat Joden en Samaritanen God op verschillende plaatsen aanbidden, leert Jezus haar dat die verschillen er helemaal niet toe doen. Dat de plek van aanbidding onbelangrijk is. Hij zegt weliswaar dat het heil uit de Joden komt (en kan ook moeilijk anders, omdat Hijzelf uit de Joden voortkomt), maar bestemd is voor iederéén. Voor iedereen die God wil aanbidden in geest en waarheid, dat wil zeggen: vanuit een eerlijke en oprechte grondhouding. Na deze uiteenzetting belijdt de vrouw haar geloof dat de Messias zal komen. Een Messias die alle mensen geluk aanzegt. Ze kan natuurlijk nog niet weten dat die Messias in hoogsteigen persoon voor haar staat, maar ze is een eind op weg.

Ze is verder dan Jezus' leerlingen zelf. Die zijn intussen de stad in geweest om eten te kopen. Terecht overigens, want een mens kan niet van de geest alleen leven. Hij heeft ook brood nodig. Maar als Jezus dan spreekt over spijs die ze niet kennen, begrijpen ze Hem niet. Ze denken nog puur materieel en begrijpen niet wat de vrouw al wel begrijpt of tenminste aanvoelt, namelijk dat de ware spijs van God komt. Dat we ons gewone dagelijks voedsel en ook een aantal ander materiële zaken wel nodig hebben, maar dat er méér nodig is voor ons heil. Wanneer we dat tenminste aanvoelen zijn we rijp voor de oogst, dat wil zeggen rijp voor Jezus' boodschap van verzoening: het overwinnen van onze vijandschappen, het overwinnen van onze vooroordelen naar mensen die anders denken, naar andere culturen, het respecteren en invoelen van andere mensen.

Want die anderen hebben de zelfde honger en dorst naar eten en drinken als wijzelf; die anderen hebben dezelfde dorst naar liefde en genegenheid als wijzelf. En wanneer we twijfelen aan ons geloof (en wie doet dat niet soms?) mogen we weten dat we daarin niet alleen staan. Twijfel kan soms zelfs heilzaam zijn, omdat het ons invoelingsvermogen met andersdenkenden vergroot. Zolang onze twijfel maar niet afglijdt naar vertwijfeling, maar we blijven vertrouwen op een God die werkelijk onze dorst wil lessen. Vanuit zo'n basisvertrouwen kunnen ook wij naar de bron gaan om de ander te ontmoeten. Tot duurzaam geluk voor die ander en voor onszelf.

Jan van de Laar, pastor